

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE METODOLOJİ. KOÇ ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI, 2022, 425 s.

Burcu ERMEYDAN*

Makale Geliş Tarihi/Received: 26/11/2022

Makale Kabul Tarihi/Accepted: 13/12/2022

Makale Yayın Tarihi/Published: 30/12/2022

Atıf İçin/To Cite: Ermeydan, B. *Book Review* (2022). Ersel Aydınli (Der.). *Uluslararası İlişkilerde Metodoloji*. Koç Üniversitesi Yayınları, 2022, 425 s. *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 153-156.

Uluslararası İlişkiler disiplininin gelişimi için en önemli unsurlardan biri farklı metodolojik yaklaşımların alandaki çalışmalarda kullanılmasıdır. Öneme rağmen, Uluslararası İlişkiler alanında, bilhassa Türkiye özelinde, metodolojiye dair yol gösterici kaynaklar oldukça azdır. Prof. Dr. Ersel AYDINLI tarafından derlenen *Uluslararası İlişkilerde Metodoloji* başlıklı kitap, alandaki bu boşluğu doldurma potansiyeline sahip, içerik açısından oldukça doyurucu ve disiplinin gelişimi için ufuk açıcı bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitap, editör Ersel AYDINLI'nın kaleme aldığı "Uluslararası İlişkiler Disiplininde Metodolojik Yoksulluk ve Azgelişmişlik" başlıklı bölüm dâhil olmak üzere on dört bölümden oluşmaktadır. Kitabın giriş bölümü olarak da değerlendirebileceğimiz ilgili bölümde AYDINLI, derlemenin içeriğini özetlemenin yanında, amacı hakkında da açıklama sunmaktadır. Buna göre, Aydınli, Türkiye'de uluslararası ilişkiler eğitiminin ve çalışmalarının, metodolojik araç ve yaklaşımları etkili şekilde kullanmaktan uzak, daha çok teoriye yatkın ve bu sebeple içerik açısından yetersiz olduğunun altını çizmektedir. Bu durum, metodolojik araçlar ve yaklaşımlar bağlamında disiplin içinde bilgi yetersizliği ve yoksulluk olarak ifade edilmektedir. Kitap, bu alandaki eksiklikleri giderebilme hedefiyle yola çıkmış, içinde farklı metodolojik araç ve yaklaşımları barındıran bir derleme olarak oluşturulmuştur.

AYDINLI'nın yazısını takip eden ikinci bölümde Gonca BİLTEKİN, soru odaklı araştırmanın ne olduğu, bu çerçevede araştırma sorusunun nasıl inşa edilip literatür taramasının nasıl yapılacağı gibi araştırma tasarımı sürecindeki temel noktaları tanıtmaktadır. Bu çalışma, onu takip eden diğer çalışmalardan farklı olarak, belli bir metodolojik yaklaşıma ve araca odaklanmaktan ziyade, okuyucu için araştırmanın birbiri ile yakından ilişkili iki unsuru olan araştırma sorusu oluşturma ve literatür taraması yapma süreci hakkında detaylı ve yol gösterici bir şekilde kaleme alınmıştır.

* Doktor. Bağımsız araştırmacı. bermeydan@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-5809-6717>

Takip eden on iki farklı bölümde akademisyenler, uluslararası ilişkiler çalışmalarında kullandıkları farklı yöntemleri, bu yöntemleri tercih etme sebeplerini, araştırmalarının temel çıkarımlarını ve araştırma sürecindeki kişisel deneyimlerini paylaşmaktadırlar. Bu kapsamda çalışmalar, üç temel başlıkta (ağırlıklı olarak nicel yöntem, nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı ve nitel yöntemler) şeklinde sınıflandırılabilir.

Nicel yöntemlere ağırlık veren çalışmalar, Şener AKTÜRK, Belgin ŞEN-AKCA, Akın ÜNVER, Emre HATİPOĞLU (vd.) ve Özgür ÖZDAMAR tarafından kaleme alınmıştır. İlk olarak Şener AKTÜRK, Türkiye siyaseti alanındaki çalışmalarında bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisine odaklanmaktadır. AKTÜRK, bu çalışmasında, Türkiye’de siyaset alanındaki çalışmaların genel bir resmini de çizmektedir. AKTÜRK’ün çalışmasının gösterdiği üzere genel olarak Türkiye’de ilgili alanda yapılan çalışmalar, çoğunlukla nedensel olmayan betimleyici çalışmalardır.

Takip eden bölümde, Belgin ŞEN-AKCA uluslararası ilişkiler çalışmalarında geniş örneklemli (Large-N) veri seti kullanımını, çatışmalarda devletler ve devlet dışı aktörler arasındaki etkileşim dinamiklerini incelediği örnek çalışması üzerinden anlatmaktadır. Yazar, geniş örneklemli veri seti kullanımının özellikle çatışma alanındaki çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler disiplini için önemli bir yeri olduğunu altını çizmektedir.

Akın ÜNVER tarafından kaleme alınan diğer bir bölümde ise özellikle nicel yönetime dayalı çalışmalarda önemli yeri olan Bilişimsel Sosyal Bilimlere odaklanılmaktadır. Bu bölümde Ünver, Bilişimsel Sosyal Bilimler çerçevesinde Bilişimsel Uluslararası İlişkiler çalışmalarının nasıl değerlendirilebileceğine, uygulanabileceğine ve bunun disiplinin çok-yöntemli araştırma süreçlerinde ne gibi yeni ufuklar açabileceğine dair görüşlerini kaleme almıştır. Akın ÜNVER’in genel çerçevesini çizdiği Bilişimsel Uluslararası İlişkiler’in bir uygulaması olarak da ele alınabilecek Emre HATİPOĞLU, Osman Zeki GÖKÇE, İnan ARIN ve Yücel SAYGIN isimli akademisyenler tarafından ortaklaşa kaleme alınan bölümde, yazarlar uluslararası ilişkiler çalışmalarında sosyal medya verilerinin otomatik metin analizi ile incelemesi sürecine dair uygulama, çıkarım ve görüşlerini paylaşmaktadırlar.

Kitapta, nicel yönetime dayalı çalışmaların sonuncusu olarak değerlendirebilecek bir diğer çalışma ise Özgür ÖZDAMAR tarafından kaleme alınmıştır. ÖZDAMAR, karar alma süreçlerini oyun teorisi ve beklenen fayda modeli üzerinden incelemeye tabi tutmuştur. Çalışmada, modelin bir uygulaması olarak ise İran nükleer krizine (2005-2007) odaklanılmıştır.

Bahsi geçen bölümleri, nitel ve nicel yöntem ayırımından ziyade, her iki yöntemin de çalışmalarının gerekliliklerine uygun olarak kullanan iki araştırma makalesi takip etmektedir. Bu kategoride değerlendirilebilecek ilk çalışmada Ali FİSUNOĞLU, uluslararası ilişkiler çalışmalarında “sistem dinamikleri modellemesi”ne ve uygulamalarına dair görüşlerini paylaşmaktadır. Yazar modelin nicel ve nitel yöntemleri tamamlayıcı araç olduğunu işaret etmektedir. Bu çerçevede değerlendirilebilecek ikinci çalışmada ise İsmail Erkam SULA, dış politika analizinde kullanılabilecek bir model olarak “rol kuramı ve olay veri kullanımını” içeren modelini Türk Dış Politikası örneği üzerinden incelemektedir.

Üçüncü kategoride ise ağırlıklı olarak nitel yöntemlere ve nitel yöntemlerin uygulamalarına dair yorumları içeren çalışmalara yer verilmiştir. Bu bağlamda, Senem AYDIN-DÜZGİT ve Bahar RUMELİLİ’nin ortak çalışması olan bölümde, söylem analizinin tarihi ve uygulaması,

avantaj ve dezavantajları incelenmektedir. Takip eden bölümlerde, Egemen Bezci karşılaştırmalı tarih analizi yönteminin ve Alper KALİBER niteliksel mülakat yönteminin kullanımını derinlemesine tartışmaktadırlar.

Kitap, belli bir yöntemsel ayırmadan ziyade, araştırma dizaynı sürecine odaklanan bir çalışma ile sonlanmaktadır. İlgili bölümde Konstantinos TRAVLOS açık seferberlik kararının uyumsuzluk ve pazarlık sürecindeki etkisini, uygulamalı bir şekilde tartışmaya açmaktadır.

Kısa özetten de anlaşılacağı üzere kitap, okuyucularına uluslararası ilişkiler çalışmalarında kullanabilecekleri farklı birçok yöntem hakkında bilgi vermenin yanı sıra, farklı yöntemlerin disiplindeki uygulamalarına ilişkin fikir de vermektedir. Kitabın teorik bilgi ve uygulama arasındaki yakaladığı bu denge, altı çizilmesi gereken en önemli pozitif yönlerden biridir. Her bölümde sunulan farklı yöntem, uygulama ve konular üzerinden okuyucu, soru odaklı araştırmanın tasarımındaki önemli tüm süreçleri özümseme olanağı bulmaktadır.

Buna ek olarak, yazarlar, tek başına nicel ya da nitel yöntemlere odaklanmadan, özellikle alandaki güncel çalışmalarda yer bulmaya başlayan yöntemleri optimum seviyede bir arada sunabilmişlerdir. Söz gelimi, BEZCİ, KALİBER, AYDIN-DÜZGİT ve RUMELİLİ tarafından kaleme alınan bölümlerde alanda sıklıkla tercih edilen nitel yöntemler ele alınırken, diğer bölümlerde incelenen nicel ve karma yöntemler bölümlerle bir bütünlük içinde sunulmuştur.

Ayrıca, kitabın literatüre en önemli katkılarından biri, bazı kavramların Türkçeleştirilmesidir. Kitabın giriş bölümünde Ersel AYDINLI'nın altını çizdiği üzere, Türkiye'de uluslararası ilişkiler eğitimi ve araştırmaları göz önüne alındığında "metodolojik yaklaşım ve araçların uygulanması konusunda genel bilgi ve yetkinlik eksikliği" vardır (s. 12). Bu çerçeveden bakıldığında, Türkiye Uluslararası İlişkiler camiası, alanın metodoloji açısından gelişiminin önünü açacak öncü kaynaklara ihtiyaç duymaktadır. Yazarlar başlı başına bunu amaç edinmemiş olsalar da, bazı kavramların Türkçeleştirilmesine ya da uygulamaları Türkçe sunarak, bu amaca yönelik dolaylı bir katkı da sağlamışlardır.

Bunun yanında her bölüm, çalışmayı hazırlayan akademisyenlerin hem araştırmalarını hem de akademik kariyerlerini inşa etmeleri sürecindeki kişisel deneyimlerinden bahsettikleri kısa değerlendirmeleri de içermektedir. Bu yönü ile kitap sadece çeşitli yöntemlerin kullanımını anlatan bir kaynak olmanın yanında, okuyucuların akademisyenlerin araştırma süreci deneyimlerinden çıkarımlar yaparak kendi araştırma serüvenlerini sürdürürken ilham alacakları bir kaynak olarak da değerlendirmeye tabi tutulabilir. Kitap, uluslararası ilişkiler çalışmalarında yöntem kullanımının nasıl entegre edilmesi gerektiğine dair adımları anlatan bir ders kitabı olarak algılanmamalıdır. Bu eser, belli bir yöntemin tüm detaylarının anlatıldığı betimleyici bir kitap özelliği de taşımamaktadır. Zira editör AYDINLI giriş bölümünde, kitabın amacının bu olmadığını açık bir şekilde belirtmektedir (s.13). Bu nedenle mevcut çalışma, Uluslararası İlişkiler disiplini özelinde farklı yöntemler, araçlar ve uygulamalar hakkında fikir veren akademik bir kaynak olarak değerlendirilmelidir.

Bu sebeple kitapta sunulan yöntemler, her araştırmacı için kullanılabilir ya da ilgi çekici olmayabileceği gibi, her uluslararası ilişkiler çalışması için de uygulanamayabilir. Kitabın bu ucu açık yönü aynı zamanda araştırmacılar için fikir teatisi yapmalarına olanak tanımaktadır. Nihayetinde metodolojiiyi bir zanaat olarak tanımlayan bu bakış açısına göre, kitabın okuyucularına açmayı hedeflediği temel yol, bu zanaatın uygulayıcısı olan akademisyenlerin

çalışmalarından yola çıkarak, Uluslararası İlişkiler disiplini içinde yöntemle dair bir arayış içinde olmalarına katkıda bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması: Yazar(lar) çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Disclosure Statement: No potential conflict of interest was reported by the author(s).